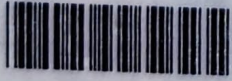

आधुनिक मराठी कविता

संपादन

डॉ. बाबूराव खंदारे । डॉ. जयद्रथ जाधव । डॉ. आनंद इंजेगावकर

C DCD LIBRARY

63877

891.461

KHA/JAD

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
पदवी प्रथम वर्षाच्या ऐच्छिक मराठी विषयाच्या (सत्र-२) अभ्यासक्रमास अनुसरून व
अभ्यास मंडळाच्या मान्यतेने अभ्यासपत्रिका-४ साठी संपादित केलेले पुस्तक

आधुनिक मराठी कविता

-: संपादन :-

डॉ. बाबूराव खंदारे

मराठी विभागप्रमुख, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमतनगर, जि. हिंगोली

डॉ. जयद्रथ जाधव

मराठी विभागप्रमुख, शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर, जि. लातूर.

डॉ. आनंद इंजेगावकर

मराठी विभाग, नितीन महाविद्यालय, पाथरी, जि. परभणी

C DCD LIBRARY

63877

891.461

KHA/JAD

अथर्व पब्लिकेशन्स

अथर्व पब्लिकेशन्स

बी.ए. प्रथम वर्ष ऐच्छिक मराठी सत्र - दुसरे (II)
अभ्यासपत्रिका - चौथी (IV)
आधुनिक मराठी कविता

© मा. कुलसचिव, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
संपादन - डॉ. बाबूराव खंदारे
डॉ. जयद्रथ जाधव
डॉ. आनंद इंजेगावकर

ISBN 978-93-88544-93-1

Prakashan : 702

प्रकाशक

युवराज भट्ट माळी

अथर्व पब्लिकेशन्स

धुळे : १७, देवीदास कॉलनी, वरखेडी रोड, धुळे ४२४ ००१.

संपर्क : ९४०५२०६२३०

जळगाव : तळमजला, ओम हॉस्पिटल, अँग्लो उर्दू हायस्कूलजवळ, ढाके कॉलनी,

जळगाव ४२५ ००१. संपर्क : ०२५७-२२३९६६६, ९७६४६९४७९७

ई-मेल : atharvapublications@gmail.com

वेबसाईट : www.atharvapublications.com

प्रथमावृत्ती : १२ नोव्हेंबर २०१९ अक्षरजुळवणी : अथर्व पब्लिकेशन्स

मुखपृष्ठ व मलपृष्ठावरील चित्रे : सुरेश जोधळे

मूल्य : ₹ ६०/-

या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी - फोटोकॉपिंग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या व संपादक मंडळाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत.

- प्रा. डॉ. केशव सखाराम देशमुख
अध्यक्ष तथा मराठी विभागप्रमुख, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
- डॉ. पृथ्वीराज तौर
मराठी विभाग, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
- डॉ. राजकुमार मस्के
मराठी विभागप्रमुख, महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय, उदगीर, जि. लातूर.
- डॉ. मातंड कुलकर्णी
मराठी विभागप्रमुख, सरस्वती विद्या मंदिर कला महाविद्यालय, किनवट, जि. नांदेड.
- डॉ. मथू सुरेश सावंत
मराठी विभाग, पीपल्स कॉलेज, नांदेड.
- डॉ. सा. द. सोनसळे
मराठी विभाग, कै. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय, सोनपेठ, जि. परभणी.
- डॉ. पंढरीनाथ धोंडगे
मराठी विभाग, ज्ञानोपासक महाविद्यालय, जितूर, जि. परभणी.
- डॉ. बी. बी. खंदारे
मराठी विभागप्रमुख, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमत, जि. हिंगोली.
- डॉ. जयद्रथ जाधव
मराठी विभागप्रमुख, शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर, जि. लातूर.
- डॉ. विठ्ठल जंबाले
मराठी विभागप्रमुख, देगलूर महाविद्यालय, देगलूर, जि. नांदेड.
- प्रा. डॉ. शैलेंद्र लेंडे
मराठी विभागप्रमुख, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
- डॉ. चंदना महाजन
संचालक, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
- डॉ. सुनीता सांगोले
मराठी विभाग, दयानंद कला महाविद्यालय, लातूर.
- अरविंद जगताप
१ बी ४०२, न्यू दिंडोशी, म्हाडा कॉम्प्लेक्स, मालाड (पू.), मुंबई - ९७.
- फ. मुं. शिंदे
८३, यमुना, महात्मा गांधीनगर, पदमपुरा, औरंगाबाद - ५.

बदलता विद्यार्थी वर्ग आणि बदलते शिक्षण यांचा एकसंध विचार करत मूल्यात्मक ज्ञानाची गरज ओळखून भाषा, साहित्याचा तसेच संस्कृतीचा विचार अभ्यासक्रमांच्या मध्यवर्ती असायला हवा. कारण, काळाची दृष्टी बदललेली आहे. तसेच विद्यार्थ्यांची अभिरुचीही बदललेली आहे. या अनुषंगाने एकूण अभ्याससाधनांची रचना बदलायला हवी. 'विविधता' ही आपल्या अभ्यासक्रमांची ओळख असायला हवी. या दृष्टीने, मराठी भाषा आणि साहित्याच्या या नव्या अभ्यासक्रमांची मांडणी केलेली आहे. ही मांडणी एकंदर विद्यार्थीकेंद्री असून या विद्यापीठाच्या अशा पाठ्यपुस्तकांमधून तसेच या प्रकारच्या संपादनांमधून सरळपणे जाणवते! म्हणूनच, या पाठ्यपुस्तकांचे अध्ययन करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांसह सर्व शिक्षकांना यानिमित्त माझ्या हार्दिक शुभेच्छा!

- डॉ. उद्धव भोसले
कुलगुरू,
स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ,
नांदेड.

साठोत्तरी मराठी कविता

१. कुणाच्या खांद्यावर १७
आरती प्रभू
२. दान १९
ग्रेस
३. दुःखाचा अंकुश २१
भालचंद्र नेमाडे

मार्क्सवादी कविता

४. भविष्याच्या गर्भातल्या बाळाचे रुदन २३
शरच्चंद्र मुक्तिबोध
५. तोंवर तुला मला २५
नारायण सुर्वे

आंबेडकरवादी कविता

६. जग बदल घालुनी घाव २७
अण्णा भाऊ साठे
७. अजून थोडा वेळ २९
नामदेव ढसाळ
८. पुन्हा एकदा ३१
यशवंत मनोहर

ग्रामीण कविता

९. हळद लावाया ३३
लक्ष्मण मलगीरवार
१०. बैल दौलतीचा धनी ३५
रामदास केदार

आदिवासी कविता

११. बिरसा मुंडा ३८
भुजंग मेश्राम

स्त्रीवादी कविता

१२. थेरीगाथा इसवी सन दोन हजार सहा ४१
प्रज्ञा दया पवार
१३. निष्णात ४४
सारिका उबाळे परळकर

मुस्लीम कविता

१४. असे कसे म्हणता येईल ४६
फ. म. शहाजिंदे
१५. मी टेकले नाहीत हात ४८
शेख इकबाल मिन्ने

जागतिकीकरणानंतरची कविता

१६. अर्थयुद्ध ५०
अरुण काळे

काव्यप्रकार (निवडक)

१७. प्रेम म्हणजे (बोलगाणी) ५२
मंगेश पाडगावकर
१८. एल्गार (गझल) ५६
सुरेश भट
१९. तीन हायकू (हायकू) ५८
प्रभाकर साळगावकर
२०. पुण्यश्लोक अहिल्याबाई होळकर (गीत) ५९
शं. ल. नाईक
२१. झाडबाबा (बालकविता) ६१
संजय वाघ